

První hnízdění husice nilské (*Alopochen aegyptiaca*) v Českém ráji

The first breeding record of the Egyptian Goose (Alopochen aegyptiaca) in the "Český ráj" region

Ladislav JASSO

Proseč 25, 513 01 Semily; e-mail: jasso.l@seznam.cz

ÚVOD

Husice nilská (*Alopochen aegyptiaca*) hnízdí běžně na březích řek a jezer v Africe jižně od Sahary od nížin až do nadmořské výšky 3 000 m n. m. Nejseverněji hnízdí přirozeně v Egyptě v okolí Asuánské přehrady na Nilu, v mimohnízdním období vzácně zaletuje i do Alžírsko a Tuniska (DEL HOYO *et al.* 1992). Mimo svůj původní areál je rozšířena ve Spojených arabských emirátech a v západní, severní a střední Evropě (MULLARNEY *et al.* 1999). Ve Velké Británii hnízdí husice nilské ve volné přírodě od 17. století (SUTHERLAND & ALLPORT 1991), k expanzi na evropský kontinent ale došlo až ve druhé polovině 20. století. V Nizozemsku husice nilské zahnízdily poprvé v roce 1967, poté následovala v roce 1975 Belgie a v roce 1981 Německo. K dalšímu šíření tohoto druhu došlo na počátku třetího tisíciletí, kdy začaly husice hnízdit v Dánsku (2000), Švýcarsku (2003), Švédsku (2004), a v roce 2007 i v Lucembursku a v Polsku (BANKS *et al.* 2008). Evropskou populaci tvoří v současné době 8 800–9 900 párů. Mimo zmíněné země byl zaznamenán nehnízdící výskyt v Norsku, Finsku, Rakousku, Slovensku, Maďarsku a Rumunsku (VENEMA 1997, SCHRÖPFER *et al.* 2011).

V České republice byla poprvé pozorována dvojice husic nilských od 1. do 10. 5. 1979 na Matenském rybníku u Jindřichova Hradce. Druhý výskyt je známý ze dne 7. 5. 1993 na Jaroslavickém rybníku na Znojensku. Do roku 2009 bylo na našem území pozorováno 117 ex. Poprvé u nás husice nilské zahnízdily v roce 2008 na Prostředním rybníku u Putimi a na rybníku Vlčí jámy u Nového Dvora na Tachovsku (SCHRÖPFER *et al.* 2011). Od té doby hnízdí husice nilské na území České republiky každoročně: 2008 (2 páry), 2009 (2), 2010 (1), 2011 (2), 2012 (1), 2013 (5), 2014 (22) (ČSO 2015). Tento příspěvek informuje o prvním hnízdění husice nilské v Českém ráji.

VLASTNÍ POZOROVÁNÍ

Poprvé jsem tři jedince husice nilské pozoroval na rybníku Velký Písečák u Příšovic (okres Liberec, čtverec 5456, koordináty: 50°55' N 15°09' E, nadmořská výška 242 m n. m.) dne 14. 3. 2014. Ke hnízdění si husice vybraly malý ostrůvek. Kromě nich na ostrůvku hnízdil i pár labutí velkých (*Cygnus olor*). Dne 8. 4. jsem našel hnízdo, na kterém již samice zahřívala vejce, proto jsem neprovedl přímou kontrolu a počet vajec na hnízdě zůstal neznámý. Poprvé jsem pozoroval na vodě šest vyvedených mláďat husic nilských 14. května. O dva dny později jsem sledoval oba rodiče se šesti mláďaty v zátoce Písečáku. V této době rodinku neustále pronásledoval samec labutě velké. Ten

napadal zejména samce, ale i samice s mláďaty před ním po chvíli uprchla na břeh. Dne 25. 5. jsem pozoroval pár husic nilských pouze se třemi mláďaty a od 2. 7. se na rybníku vyskytoval pouze rodičovský pár bez mláďat.

Nelze zcela vyloučit, že neúspěch hnízdění mohl způsobit agresivní houser labutě velké, přestože v přirozených podmínkách nebyla neúnosná agresivita hnízdících labutí oproti vodním ptákům dosud jednoznačně doložena (CONOVER & CANIA 1994, HUDEC 1994, GAYET *et al.* 2011). Naopak na Tachovsku u obce Nový Dvůr na rybníku Vlčí jámy byl při prvním hnízdění husic nilských v roce 2008 zaznamenán opačný případ, kdy hnízdící pár husic pravděpodobně vypudil pár labutí velkých z jejich tradiční hnízdní lokality (SCHRÖPFER *et al.* 2011).

SOUHRN

Příspěvek informuje o prvním hnízdění husice nilské (*Alopochen aegyptiaca*) v Českém ráji (k. ú. Příšovice, kvadrát 5456). Husice hnízdily na malém ostrůvku rybníka Velký Písečák, kde bylo 8. 4. 2014 nalezeno hnízdo a 14. 5. byl pozorován pár se šesti mláďaty. Hnízdění nebylo úspěšné. Nelze zcela vyloučit, že smrt mláďat způsobil agresivní samec labutě velké.

Obr. 1: Samice husice nilské (*Alopochen aegyptiaca*) se šesti mláďaty. Písečák u Příšovic (okres Liberec), 16. 5. 2014. Foto: L. Jasso.

Fig. 1: Female of Egyptian Goose (*Alopochen aegyptiaca*) guarding six offsprings on the Písečák fishpond near Příšovice village (Liberec district) on 16. May 2014. Photo by L. Jasso.

SUMMARY

The present paper describes the first nesting record of the Egyptian Goose (*Alopochen aegyptiaca*) on the Písečák fishpond near Příšovice village (Grid no. 5456, Liberec district) in 2014. The female

incubating the clutch was found on 8 April 2014. Nest was located on small island. On 14 May six goslings were first observed on water. All offsprings have been lost within two months after hatching. Breeding failure could be caused by aggressive pair of Mute Swan (*Cygnus olor*).

LITERATURA

- BANKS A. N., WRIGHT L. J., MACLEAN I. M. D., HANN C. & REHFISCH M. M. 2008: *Review of the status of introduced non-native waterbird species in the area of the African-Eurasian Waterbird Agreement: 2007 update*. British Trust for Ornithology, Norfolk, UK.
- BROWN L., URBAN K. & NEWMAN P. 1982: *Birds of Africa: 1*. Academic Press, New York.
- CONOVER M. R. & KANIA G. S. 1994: Impact of interspecific aggression and herbivory by Mute Swans on native waterfowl and aquatic vegetation in New England. *Auk* 111: 744–748.
- ČSO 2015: *Birds.cz – pozorování ptáků*. Dostupné na www.birds.cz/avif/obs.php. Naposledy navštíveno 31. 3. 2015.
- DEL HOYO J., ELLIOT A. & SARGATAL J. 1992: *Handbook of the Birds of the World 1: Ostrich to Ducks*. Lynx Edicions, Barcelona, Spain.
- GAYET G., GUILLEMAIN M., OIS MESLEARD F., FRITZ H., VAUX V. & BROYER J. 2011: Are Mute Swans (*Cygnus olor*) really limiting fishpond use by waterbirds in the Dombes, Eastern France. *J. Ornithol.* 152: 45–53.
- HUDEC K. (ed.) 1994: *Fauna ČR a SR. Ptáci 1*. Academia, Praha.
- MULLARNEY K., SVENSSON L., ZETTERSTROM D. & GRANT P. 1999: *Collins Bird Guide*. HarperCollins Publishers Ltd, London.
- SCHRÖPFER L., VERMOUZEK Z., ŠÍREK J. & STOLARCZYK J. 2011: Výskyt a hnízdění husice nilské (*Alopochen aegyptiacus*) v České republice v letech 1979 až 2009. *Sylvia* 47: 67–75.
- SUTHERLAND W. J. & ALLPORT G. 1991: The distribution and ecology of naturalized Egyptian Geese *Alopochen aegyptiacus* in Britain. *Bird Study* 38: 128–134.
- VENEMA P. 1997: *Alopochen aegyptiacus* Egyptian Goose. In: HAGEMELJER W. J. M. & BLAIR M. J.: *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their Distribution and Abundance*. T & AD Poyser, London.

